

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra pedagogiky

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

PORTFOLIO PROFESNÍHO ROZVOJE MONIKY MACALOVÉ PORTFOLIO OF PROFESSIONAL DEVELOPMENT MONIKA MACALOVA

Vedoucí práce: PhDr. Martin Čapek Adamec, Ph.D.

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: Učitelství praktického vyučování a odborného výcviku

2019-2020

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci Portfolio profesního rozvoje Moniky Macalové, vypracovala samostatně, pod vedením vedoucího práce a za použití v této práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Mostě dne 21. dubna 2020

Na tomto místě bych velmi ráda poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce, panu PhDr. Martinu Čapkovi Adamcovi Ph. D., konkrétně za jeho rady, ochotu, vstřícné a příjemné vystupování, ale především za jeho trpělivý přístup a toleranci ke způsobu mé práce.

ABSTRAKT

Obsahem této bakalářské práce, stylizované jako Portfolio profesního rozvoje, je 10 povinných kapitol, které v celkovém kontextu popisují nejen profesní dráhu pisatelky, ale také okolnosti, které měli vliv na další odborný růst a zároveň přibližují profesi učitele odborného výcviku jako takovou, prostředí současného školství, nároky ze strany zaměstnavatele, ale také vnímání této profese naší společností.

KLÍČOVÁ SLOVA

portfolio, profesní rozvoj, Učitelství praktického vyučování a odborného výcviku, Monika Macalová, obor čalounictví

ABSTRACT

The content of this thesis, stylized as a portfolio of professional development is 10 mandatory chapters which in the overall context describe not only the professional career of the writer but also the circumstances that have influenced further professional growth and at the same time brings the profession of vocational training teacher, the environment of contemporary education, the demands of the employer, but also the perception of this profession by our company.

KEYWORDS

Portfolio, Professional Development, Teacher Training in Vocational Education and Training, Monika Macalova, Upholstery

Obsah

1	Předmluva.....	8
2	Profesní strukturovaný životopis	10
3	Odborná esej: Problematika rozkládacích sedacích souprav.....	13
3.1	Úvod.....	13
3.2	Z lékařského hlediska	13
3.3	Z hlediska výrobců čalouněného nábytku	14
3.4	Z hlediska učení feng-šuej	15
3.5	Závěr	16
3.6	Použité zdroje	16
4	Seznam odborné literatury.....	17
5	Konspekt knihy.....	18
5.1	Didaktika odborného výcviku.....	18
5.1.1	Fyziologické základy odborného výcviku.....	19
5.1.2	Psychologie utváření návyků.....	19
5.1.3	Obecné didaktické charakteristiky v procesu odborného výcviku	20
5.1.4	Pedagogické základy systému odborného výcviku	20
5.1.5	Pedagogické základy učebních plánů a osnov.....	21
5.1.6	Celková charakteristika organizačních forem, metod a didaktických prostředků.....	21
5.1.7	Metodika utváření obecných odborných návyků	21
5.1.8	Pedagogická činnost mistra	22
6	Profesiografický rozbor učitele odborného výcviku	23
6.1	Obecná charakteristika.....	23
6.2	Kompetence učitele.....	23

6.2.1	Kompetence oborově předmětová	23
6.2.2	Kompetence psychodidaktická	23
6.2.3	Kompetence pedagogická.....	24
6.2.4	Kompetence diagnostická a intervenční	24
6.2.5	Kompetence psychosociální a komunikativní	24
6.2.6	Kompetence manažerská a normativní.....	24
6.2.7	Kompetence profesně a osobnostně kultivující.....	25
6.3	Organizace odborného výcviku	25
6.3.1	Členění pracovního dne odborného výcviku	25
6.3.2	Bezpečnost a hygiena práce.....	26
6.3.3	Didaktické zásady a principy v odborném výcviku.....	28
6.3.4	Základní kroky tradičního učňovství.....	28
6.3.5	Systémové vztahy v odborném výcviku.....	29
6.3.6	Popis náplně práce v jednotlivých ročnících	29
6.4	Profesní pole učitele odborného výcviku.....	30
6.4.1	Požadavky na vzdělání učitele odborného výcviku.....	31
6.4.2	Požadavky na osobnost učitele odborného výcviku	31
6.4.3	Další činnosti UOV	32
6.5	Postavení učitele ve společnosti	33
7	Případová studie	35
7.1	Z historie	35
7.2	Učební plán	36
7.3	Učební osnovy	36
7.4	Tematické plány.....	37
7.5	Obory	37

7.5.1	Aranžér 66-52-H/01	37
7.5.2	Čalouník 33-59-H/01	38
7.5.3	Kadeřník 69-51-H/01	38
7.5.4	Krejčí 31-58-H/01	39
7.5.5	Prodavač 66-51-H/01	39
7.5.6	Tesař 36-64-H/01	40
7.5.7	Truhlář 33-56-H/01	40
7.5.8	Umělecký truhlář a řezbář 82-51-H/02	41
7.6	Obory zakončené maturitní zkouškou	41
7.6.1	Operátor dřevařské a nábytkářské výroby 33-41-L/01	41
7.6.2	Grafický design 82-41-M/05	42
7.6.3	Podnikání 64-41-L/51	42
7.7	Kurzy	43
7.7.1	Pracovní kvalifikace Truhlář	43
7.7.2	Truhlářská zájmová činnost	43
7.7.3	Kreativní čalounění – zájmová činnost	43
7.7.4	Práce s počítačem	43
7.8	Projekty a partnerství	44
7.8.1	Euroregion v Krušnohoří	44
7.8.2	KEA	45
7.8.3	SROP	45
7.8.4	KVALITA 1	45
7.8.5	UNIV 2 Kraje	45
7.8.6	NSK	46
7.8.7	Leonardo Res Integra	46

7.8.8	Tesařova stezka.....	46
7.8.9	Erasmus+	46
8	Příprava na vyučovací den odborného výcviku.....	47
9	Úvaha o vlastním studiu	50
10	Soupis použité literatury a pramenů	52

1 Předmluva

Cílem této bakalářské práce je přiblížit práci pedagoga, jeho profesní rozvoj, kompetence, různé aspekty, které mají vliv na jeho práci, ale také nutnost zabývat se vědami jako jsou pedagogika, didaktika či psychologie. Přiznám se, že když jsem tuto práci začínala psát, měla jsem obavy, zda mé zpracování bude správné, také s ohledem ke skutečnosti, že jako učitelka odborného výcviku pro obor čalouník působím celkem devět let, tedy podle mého mínění poměrně krátkou dobu. Rozhodla jsem se nakonec popsat své osobní zkušenosti, okolnosti a také literaturu, která konkrétně mne ovlivnila nejvíce. I z toho důvodu se může na první pohled jevit, že některé tituly s oborem nesouvisí, nicméně jsem v průběhu své profesní dráhy měla v určitém okamžiku potřebu čerpat informace i z těchto knih. Konkrétně mluvím o knížce Tajná řeč těla, kde jsem se dočetla o nonverbální komunikaci a jejím více či méně vědomém působení na okolí. Byla jsem překvapena informací, že pouze 7 % sdělení, které chceme předat, řekneme slovy. Druhou takovou publikací jsou Kapitoly z biologie člověka. Neodmyslitelnou součástí každodenní práce pedagoga je znalost BOZP a 1. Pomoci, a přestože absolvuji pravidelně povinné školení, chtěla jsem vládnout ucelenějšími a provázanějšími informacemi, co se fungování lidského těla týká, a přiznám se, že nemalou motivací pro mne byla skutečnost, že ačkoliv se při výkonu své profese snažím rizika maximálním možným způsobem minimalizovat, pracují moji žáci s nářadím, ručními strojky, sponkovací pistolí, šijí na šicích či obitkovacích strojích a šance na úraz je relativně veliká.

Co se týká konkrétně oboru čalouníka, vyučuje se jako střední odborné vzdělání s výučním listem celkem na devíti školách, a to pouze v sedmi krajích naší republiky z celkových třinácti. Jde o řemeslo obsahově náročné, protože spektrum činností je velmi rozsáhlé. V Tematických plánech najdeme výuku jak tradičního, tak moderního čalounění, dále tapetování, zhotovování rolet, dekorování tribun či jiných prostorů, ale také zahradního nábytku či auto čalounictví. Klade vysoké nároky na odbornost a používání správných termínů, správnost zvolených materiálů, technologických postupů, na osvojení žádoucích návyků při používání náradí a nástrojů, na čtení technických výkresů, zpracování

střihových plánů, správným výpočtem použitých materiálů a v neposlední řadě také celkovým nadhledem a získání všeobecných znalostí ve svém oboru.

2 Profesní strukturovaný životopis

Monika Macalová

1973 U Stadionu 1362/24, 434 01 Most

Vzdělání:

2017 – doposud Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, obor Učitelství praktického vyučování a odborného výcviku

2005 – 2007 Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, Pedagogická fakulta, obor Doplňující pedagogické studium pro učitele odborného výcviku

Studium bylo zakončeno zkouškou a obhajobou závěrečné práce

1997 – 2001 Soukromé střední odborné učiliště LIVA s.r.o., Podnikání v oborech obchodu a služeb

Středoškolské vzdělání s maturitou

1988 – 1991 Střední odborné učiliště Litvínov – Hamr, obor Čalounice

Praxe:

1991 – 1992 Kožedělné družstvo Snaha Teplice

Čalounice

1992 – 1997 HC CHZ Litvínov

Recepční

1997 – 1998 Chemopetrol – DSL spol. s.r.o.

Obsluha čerpací stanice

1998 – 2005 2x mateřská dovolená a péče o osobu blízkou

2005 – 2010 Střední odborné učiliště služeb, Litvínov - Hamr

Učitel OV

2010 – 2011 Základní škola a mateřská škola, Horní Jiřetín

	Učitelka ZŠ
	Učila jsem, po dobu nemoci kolegyně, na 2. stupni ZŠ Zeměpis, Pěstitecké a pracovní činnosti
2011 – 2013	ČSOB Pojišťovna, Novum Consulting, s.r.o
	Podřízený pojišťovací zprostředkovatel
	OSVČ
2013 – 2015	Triola a.s., výrobní závod
	Technická kontrola
	Výstupní kontrola kvality vyrobeného dámského i pánského spodního prádla a plavek
2015 – 2017	Repro Interior, s.r.o.
	Vývojářka
	Pozice ve vývojovém oddělení, vývoj a uvádění prototypů nových potahů auto sedadel do sériové výroby, vč. technických výkresů
2017 – doposud	Střední odborná škola Litvínov – Hamr
	Učitel OV a učitelka odborných předmětů
	<ul style="list-style-type: none"> • Učitelka OV pro obor čalouník • Ve školním roce 2019–2020 jsem vyhověla prosbě vedení školy o dočasnou výuku odborných předmětů pro obor čalouník. Jedná se o Technologii, Výrobní zařízení, Materiály a Odborné kreslení
<u>Kurzy:</u>	
2011	ČSOB Pojišťovna, a.s, člen holdingu ČSOB
	Základní kvalifikační stupeň odborné způsobilosti pojišťovacího zprostředkovatele
2010	Kurz daňové evidence
Jazykové znalosti	Angličtina – základní, pasivní

Němčina – základní, pasivní

Ruština – základní, pasivní

Řidičský průkaz

B – osobní automobily

Technické znalosti a dovednosti: MS Windows, MS Word, MS Excel, MS PowerPoint,

Internet/e-mail

Zájmy

Rodina, knihy, hudba, tanec

3 Odborná esej: Problematika rozkládacích sedacích souprav

Rozkládací gauče jsou zejména v malých bytech častým řešením nedostatku místa.

3.1 Úvod

Kupní síla obyvatelstva předurčuje architektonické návrhy členění bytových komplexů a jejich realizaci. Malý byt, tedy byt o maximální výměře 40 m², obývá v tuzemsku přibližně třetina populace. Skladba obyvatel malého bytu je poměrně pestrá, od jedinců žijících samostatně, přes hromadně bydlící studenty, až po rodiny s několika dětmi. Na trhu s nemovitostmi je tedy jedním z nejžádanějších. Důvody k pořízení malého bytu jsou nejčastěji nedostatek financí, skromný životní styl či potřeba přesunout se do velkého města, kde se lépe nalézají pracovní příležitosti, ale také možnost vést pohodlnější život. S tím také souvisí skutečnost, že čím dál více času trávíme v práci, volný čas trávíme různorodými koníčky, a tak se čas strávený v obydlí u velké části obyvatel významně omezuje na relax u televize a přespávání. V malých bytech musí funkci různých obytných místností zastat pouze jeden prostor, dochází tak ke splnutí všech účelově vymezených pokojů větších bytů, jakými jsou ložnice, pracovna, obývací pokoj a kuchyně.

3.2 Z lékařského hlediska

Lékaři upozorňují, že v dnešní hektické době, ještě více než v dávných letech, kdy se člověk jako součást přírody řídil přirozeným rytmem dne a noci, je kvalitní odpočinek a spánek na velmi dobře řešeném lůžku a v psychicky příjemně působícím tichém prostředí, nutností pro udržení fyzického i duševního zdraví. A tak by měl mít každý člověk každodenně k dispozici individuálně řešenou lehací plochu, kde jsou kritérii výška jedince, jeho hmotnost, rozložení hmotnosti v těle, jeho tělesné tvary a odlišnosti. A na základě těchto nových lékařských zjištění, která prokázala nenahraditelnost spánku pro duševní a fyzické zdraví, se zájem spotřebitelů o nábytek a jeho zpracování zvýšil

v tom smyslu, že se zajímají o kvalitu sedací či spací plochy, vlastnosti matrací, lamelových roštů, potahových materiálů, optického vzhledu či emotivními pocity jakými jsou například vlastnosti použitých materiálů na omak. Změna druhu, barevnosti a vzorování potahového materiálu zcela mění vzhled čalouněného nábytku. Při delším užívání, kdy přestane působit prvotní okouzlení, rozhodují technické vlastnosti potahových textilií a použitých materiálů. Začnou převažovat praktické stránky.

3.3 Z hlediska výrobců čalouněného nábytku

Zákazník požaduje vysokou odolnost proti špinění, zároveň stálobarevnost, zachování tvaru a neměnného vzhledu bez viditelných známek oděru a otěru i po delší době užívání.

Úspěšnost prodeje čalouněného nábytku při jeho současné světové nadprodukcí závisí na perfektnosti vzhledu, celku i jeho detailů. Spotřebitelská náročnost vyžaduje shodný vzhled vtaů, šití, prošívání, lemů, paspulí, párových knoflíků a dalších detailů a to nejen při nákupu, ale i po uplynutí dvouleté záruční doby. Ke kvalitě a cenové přijatelnosti přispívají kromě materiálů hlavních také velmi účinně zvolené pomocné materiály, vhodné přípravky, stroje a zařízení. Rozkládací gauče jsou zejména v malých bytech častým řešením nedostatku místa. Tuto tezi podporují výše uvedené skutečnosti. I při malých životních prostorech žádají uživatelé kvalitu a komfort. Rozložením se sedací nábytek mění na spací plochu. To vše tedy s minimálním nárokem na prostor a pokud možno s co nejvíce jednoduchým mechanismem rozkládání. Celá problematika rozkládacího sedacího nábytku spočívá v jakosti lůžkové plochy. Veškerá kritéria, která musí splňovat klasická postel, by se měla ve dvojnásob přísném měřítku uplatňovat na lůžko vzniklé rozložením gauče. Vzniklá lůžková plocha je ve většině případů a v závislosti na konstrukčním řešení, tvořená původní sedákovou částí, která je zde na rozdíl od běžné postele zatěžována i přes den. Musí být odolná tedy nejen proti prolezení, ale i proti prosezení. Spánek na prosezeném gauči není ideální. Sezení na proleženém lůžku vadí méně. Nejčastější konstrukční řešení rozkládacích gaučů předpokládají vznik lůžka třemi různými způsoby. První představuje lůžko vytvořené dvojnásobným rozložením sedáku, čímž vznikne postel v celkové šíři dvojnásobku šíře sedací plochy. Druhý případ, který

je klasickým řešením, pracuje se sklopením opěráku do roviny sedáku. Připravené lůžko je tedy z poloviny tvořeno původní problematickou sedákovou částí a současně mnohem méně zatěžovanou plochou opěráku, která bude pro spaní rozhodně vhodnější. Poslední třetí způsob je na výrobu konstrukčně nejnáročnější. V tomto případě je rošt budoucího lůžka několikrát složený pod sedákovou částí. Je nutné jej vysunout a rozložit. Výhoda tohoto řešení spočívá v tom, že nikterak nevyužívá původní sedákovou část pohovky a lůžko dokáže vyhovět i náročným ergonomickým požadavkům. Takové rozkládací sedací soupravy bývají označovány přívlastkem „Ke každodennímu spaní“.

Rozkládací gauče nabízejí často nejen lůžko, ale i úložný prostor. Při výběru je nutné si uvědomit, že kvalitní rošt či matrace budoucího lůžka je nutné uskladnit v rámci objemu gauče a tak je lépe upřednostnit opět kvalitu lůžka před velikostí úložného prostoru. Ideální konstrukční řešení kvalitních rozkládacích sedacích souprav počítá se složením lamelového roštu pod sedákovou plochu, čímž stoprocentně vyplní prostor, který by byl u méně kvalitních sedaček využitý pro uložení lůžkovin.

3.4 Z hlediska učení feng-šuej

Další aspekt na problematiku dnešního nábytku a malých prostor můžeme získat s pomocí učení feng-šuej, kde není důležitá jen kvalita, ale i správné uspořádání nábytku. V konečném důsledku má vliv na kvalitní spánek a na celkový zdravotní stav. Proto je velmi důležité, kam si nábytek umístíme. K základním pravidlům tohoto učení patří pravidlo, že nohy by neměly směřovat ke dveřím, protože tudy pak odchází energie a tudíž je odsávána i z těla. Není potom divu, že se ráno člověk probudí už unavený. Ideální je umístit lůžko co nejdále ode dveří, hlavou k pevné zdi, a to tak, aby bylo z obou stran snadno přístupné. Není také vhodné spát hned pod oknem. Nejen kvůli průvanu a možnému prochlazení, ale i pocitu bezpečí a průchodu energie, která z našeho biopole tímto způsobem rychleji uniká. Navíc když sluneční paprsky dopadají během dne přímo na lůžko, příliš jej aktivují, což také večer ztěžuje usínání. A tak přestože se toto učení v souvislosti s bydlením a pohodlím našich domovů nedoceňuje, zdálo se mi ve spojitosti s touto tematikou přínosné, jelikož vychází z tisíciletých tradic a zkušeností čínských

mudrců a jeho hlavním cílem je vytvářet harmonické prostředí a to se samozřejmě týká i našich interiérů. Existuje určitě mnoho lidí, kteří se poctivě postarali o kvalitní spací lůžko i matraci a přesto se probouzejí nevyspalí. Ale to bychom museli zajít ještě hlouběji do tohoto učení, meditací a psychologie vůbec, protože je nutné zharmonizovat a vyladit mnoho aspektů, majících vliv na naše životy, jakými jsou např. manželské či vůbec mezilidské vztahy.

3.5 Závěr

Základní funkcí bytu či obydlí vůbec, je poskytnutí zázemí, kde člověk nabírá energii ke svému dalšímu bytí prostřednictvím nevyhnutelné regenerace sil spánkem či jiným odpočinkem. Zcela objektivně lze říci, že byt, kde se reálně nedá odpočívat a kvalitně spát, není bytem. V podstatě se v něm nedá bydlet. Co se týče čalouněného odpočinkového nábytku, ačkoliv je dnešní trh přesycený nabídkou, uvedli jsme si několik důležitých hledisek, ke kterým je nutné přihlížet a brát na ně ohled a hrají velkou roli v našem každodenním životě a více či méně na něj neustále v běhu našich dní po nákupu působí. Vlastně je poměrně velká věda vybrat si správně, a je tedy na místě věnovat takovému výběru dostatek času. Naše úsilí se nám nepochybně vrátí v podobě kvalitního odpočinku.

3.6 Použité zdroje

<https://www.cech-cal.eu/>

<https://bydlenivevate.cz/bydleni/jak-na-interiery-v-malych-bytech/>

<https://www.novinky.cz/bydleni/tipy-a-trendy/clanek/kvalitni-spanek-je-dulezity-spatna-postel-se-starou-matraci-nam-ho-nezaruci-40036372>

<https://www.veselebydleni.cz/magazin/jak-zaridit-loznici-podle-feng-suej>

4 Seznam odborné literatury

- RAMBOUSEK, Vladimír. *Vybrané kapitoly z didaktiky a psychodidaktiky*. V Praze: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2014. ISBN 978-80-7290-671-0.
- DLABAL, Stanislav. *Nábytkové umění: vybrané kapitoly z historie*. Praha: Grada, 2000. Stavitel. ISBN 80-7169-655-2.
- FJODOROVÁ, O. F. *Didaktika odborného výcviku*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1978. Pedagogická teorie a praxe.
- DRÁPELA, Jindřich a Helena PROKOPOVÁ. *Čalounická technologie pro 1. a 2. ročník učebního oboru čalouník-čalounice*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1984. Učebnice pro střední školy (Státní pedagogické nakladatelství).
- KRESSA, František. *Čalounické materiály pro 1. až 3. ročník SOU, učební obor čalouník (čalounice)*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1984. Učebnice pro střední školy (Státní pedagogické nakladatelství).
- JANÍČEK, František. *Stroje a zařízení pro 2. ročník SOU, učební obor čalouník (čalounice)*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985. Učebnice pro střední školy.
- HANUŠOVÁ, Jaroslava. *Kapitoly z biologie člověka*. V Praze: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2014. ISBN 978-80-7290-654-3.
- LEWIS, David. *Tajná řeč těla*. Přeložil Jiří REZEK. Praha: Nakladatelství BVD, 2019. ISBN 978-80-88216-09-4.
- KOSÍKOVÁ, Věra. *Psychologie ve vzdělávání a její psychodidaktické aspekty*. Praha: Grada, 2011. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-2433-1.
- FORREST, Tim. *Poznáváme starožitnosti: ilustrovaný průvodce k hodnocení dobového nábytku*. Přeložili O. Cita a S. Cita. Bratislava: Perfekt, 1997. ISBN 80-8046-068-X.

5 Konspekt knihy

5.1 Didaktika odborného výcviku

- Autor: Fjodorovová O. F.
- Nakladatelství: Státní pedagogické nakladatelství
- Rok vydání: 1978

Důvod výběru této publikace:

Na jaře roku 2005 přišla zcela nečekaně pracovní nabídka na pozici učitelky odborného výcviku pro obor čalouník. Na mé námitky, že nemám žádné pedagogické zkušenosti, mi bylo řečeno, že by bylo požadováno doplnění mého vzdělání absolvováním Doplňujícího pedagogického studia na UJEP v Ústí nad Labem, nicméně mi bylo velmi hezkou formou sděleno, že mé oslovení předcházely reference od bývalé spolužačky, která věděla, že jsem vyučena v oboru a že jsem také v rámci potřeby dalšího sebevzdělávání úspěšně složila maturitní zkoušku. A protože mé obavy a pochyby o zvládnutí tak náročného výzvy byly velké, dostala jsem měsíc na rozmyšlenou. Jak to tak bývá, následovaly fáze, které mé rozhodování ovlivňovaly. Přes počáteční obavy z tak obrovské zodpovědnosti, zpochybňování svých odborných znalostí a praktických zkušeností, přes postupné zvykání si na tu myšlenku až po zvědavost a odvalu přijmout na zkušební dobu tuto výzvu a poprat se s ní, jsem na tuto nabídku přistoupila s jedinou podmínkou, že dostanu na letní prázdniny odbornou literaturu, ze které mohu vyčíst alespoň základ potřebných teoretických znalostí. A právě v tom okamžiku mi byla předána tato vybraná kniha.

Byla opravdu první svého druhu, kterou jsem přečetla a která mne ovlivnila úplně nejvíce v počátku mé kariéry učitelky odborného výcviku a i přestože jsem si odmýšlela komunistickou terminologii, troufám si jako laik říci, že jsem získala první ucelený přehled o všech stránkách didaktiky odborného výcviku.

5.1.1 Fyziologické základy odborného výcviku

Odborný výcvik jako pedagogický proces je zaměřen na získávání odborných vědomostí, na utváření a zdokonalování pracovních návyků a také na zvyšování práce schopnosti žáků. Práceschopnost je schopnost člověka vykonávat různé činnosti, práci, vyvíjet duševní námahu a její zvyšování je přirozenou reakcí organismu na mnohokrát opakovanou práci. Také emocionální stav člověka, vznikající v procesu pracovní činnosti, podstatně ovlivňuje jeho práce schopnost. Uspořádání podmínek výcviku a pracovní činnosti má proto zaručovat kladné emoce. Při příliš slabé stimulaci pracovní činnosti je emocionální fond snížen a práce se stává jednotvárnou.

Růst a vývoj člověka se vyznačuje určitou věkovou periodizací a každé období má své morfologické a fyziologické zvláštnosti. V období dospívání končí morfologická a funkční přestavba orgánů a systémů, v jejímž důsledku se dětský organismus mění v dospělé.

V tomto věkovém období je organismus zvýšeně citlivý na působení nepříznivých faktorů vnějšího prostředí, zároveň se zdokonaluje regulace pohybů a zvyšuje se jejich přesnost. Utváření pohybového návyku doprovází postupná automatizace a měnící se úloha vědomí při provádění pohybu. Na počátku nácviku se musí žák na zvládnutí toho či onoho pohybu plně soustředit, v dalších etapách již pohyb provádí automaticky, aniž musí jednotlivým složkám věnovat zvláštní pozornost.

5.1.2 Psychologie utváření návyků

Dovednost je učením získaná schopnost samostatně využívat nabyté vědomosti a naučené způsoby praktické činnosti ve změněných či zcela nových podmínkách. Realizace vědomostí v dovednostech vyžaduje ovládnutí řady návyků a operací, zejména ve sféře duševní činnosti. Osvojení úkonů umožní zjednodušit skladbu pohybů, zpřesnit, zrychlit a zklidnit přechody od jednoho pohybu k druhému a dosáhnout toho, aby tyto pohyby byly plynulé a vzájemně vázané a aby se rychlost každého z nich zvýšila.

5.1.3 Obecné didaktické charakteristiky v procesu odborného výcviku

Vyučování je souhrn následných logických činností vyučujícího a jím vedených žáků, zaměřených na to, aby si žáci vědomě a pevně osvojili vědomosti, dovednosti a návyky a aby se rozvíjely jejich poznávací schopnosti. Pojem odborný výcvik lze v užším slova smyslu charakterizovat jako pedagogicky správně organizovaný a vědecky podložený systém úkolů, řešených učitelem a žáky, který zaručuje správné utváření základů odborného mistrovství budoucích řemeslníků. Dá se tedy říci, že do jisté míry jde o nácvik pracovního procesu.

Didaktické zásady:

- Výchova a výuka na základě produktivní práce
- Výuka na základě utváření vědomostí, počátečních dovedností, návyků a složitých dovedností
- Vědeckost ve výuce
- Přiměřenost ve výuce
- Systematičnost ve výuce
- Spojení teorie a praxe ve výcviku
- Uvědomělost a aktivita žáků
- Názornost výcviku
- Stálost osvojených návyků a složitých dovedností a prohlubování teoretických vědomostí
- Etapovitost výcviku a jeho optimální propojování

5.1.4 Pedagogické základy systému odborného výcviku

Systém odborného výcviku je objektivní jednota obsahu, forem, metod a didaktických prostředků přípravy k povolání, která při vedoucí úloze učitele zajišťuje žákům postupné optimální zvládnutí pracovních úkonů, pracovních operací, souborů pracovních operací a druhů prací typických pro jeho obor.

5.1.5 Pedagogické základy učebních plánů a osnov

Východiskem pro zpracování jsou podrobné kvalifikační charakteristiky, sestavené na základě pečlivého rozboru oborů.

Učební plán je školní dokument, který stanoví cíle a úkoly, obsah a časové rozvržení výchovně vzdělávací činnosti. Podkladem pro jeho tvorbu jsou cíle a výchovně vzdělávací úkoly daného typu školy, kvalifikační charakteristika, klasifikace oborů a strukturní schéma odborných pojmů a dovedností.

Učební osnovy jsou po učebním plánu druhým základním dokumentem ukazujícím obsah výuky. Jejich součástí jsou také výukové cíle.

5.1.6 Celková charakteristika organizačních forem, metod a didaktických prostředků

Základní organizační jednotkou odborného výcviku je učební den, exkurze a laboratorní cvičení. Organizační formy jsou individuální, skupinové a hromadné. Organizační formy výcviku lze také dělit podle místa, kde výuka probíhá, ve škole, ve školních dílnách, laboratořích či externích pracovištích. Metody jsou souhrnem způsobů práce učitele a jemu svěřených žáků, které zajišťují žádoucí osvojení odborných vědomostí, dovedností a návyků a rozvíjení jejich technického myšlení a vztahu k práci. Didaktické prostředky, tedy učební pomůcky, slouží k vybavení a zabezpečení vyučovacího procesu. Jsou to pracovní nástroje, trenažéry, modely, schémata, soupravy, obrazy, výkresy, filmy, písemné instrukce či funkční zařízení určené k vzdělávacím cílům.

5.1.7 Metodika utváření obecných odborných návyků

Za obecné odborné můžeme označit návyky, které mají při probírání různých tematických celků ve všech etapách odborného výcviku i provozní činnosti stejnou strukturu. Aby se utvářely správně, je třeba je považovat za jeden ze speciálních úkolů, které se řeší po celou dobu výcviku a mělo by se dbát na provázanost teorie s praxí, jelikož v praktickém vyučování se obecné odborné návyky utvářejí na základě teoretických vědomostí. V zájmu správného utvoření návyku mají žáci umět správně hodnotit kvalitu dané etapy operace, aby mohli včas přejít na další etapu nebo další operaci. Proto se musí

žákům ukázat, co je třeba v jednotlivých etapách prověřit a kdy. Používání zdůvodněných a správně zvolených kritérií k hodnocení práce pomůže zajistit efektivnost a také kvalitní splnění úkolu. Například návyk kontroly a měření může být utvořen na základě znalostí kontrolních a měřicích nástrojů, přístrojů a zásad jejich výběru.

5.1.8 Pedagogická činnost mistra

Mistr je odborníkem svého oboru. Hlavním znakem jeho pedagogického mistrovství je schopnost předávat vlastní znalosti žákům. Ne každému se to ovšem s úspěchem daří, přestože má ve svém oboru dlouholetou praxi a své řemeslo má rád a skvěle jej ovládá. Člověk může být sám dobrý, ale přitom nemusí umět z žáků vychovat dobré lidi. Znamená to tedy, že je potřeba mít odborné vědomosti pedagogické, ale také psychologické. Takový učitel umí žáky vychovávat, vzbudit v nich zájem o jejich budoucí povolání a lásku k němu, umí správně formulovat požadavky, překonávat obtíže na cestě k cíli, ale také nést odpovědnost za výsledky své činnosti. Při výcviku je se svými žáky ve velmi těsném kontaktu, ukazuje jim názorně jednotlivé pracovní úkony, kontroluje jejich snahu, hodnotí kvalitu jejich práce a výrobků, povzbuzuje, motivuje, a proto je jeho vliv na utváření žákovy osobnosti a charakteru velmi značný. Proto je od učitele vyžadována složitá struktura vědomostí, dovedností a návyků v oblasti konstruktivní, organizační, komunikativní a gnostické.

6 Profesiografický rozbor učitele odborného výcviku

6.1 Obecná charakteristika

Každá profese se vyznačuje jistými typickými charakteristikami, které ji více či méně odlišují od ostatních. Můžeme je rozdělit do dvou skupin. K vnějším charakteristikám patří profesně demografické charakteristiky, jako početnost profesní skupiny, kvalifikovanost, věková struktura či feminizace a dále vnitřní charakteristiky, představující kvalitativní stránku profese, pojetí učitelství jako pomáhající profese, ale také psychickou a časovou náročnost, osobnostní vlastnosti jedince, jeho kvalifikaci či v neposlední řadě také jeho biologické vlastnosti.

Učitel plánuje a organizuje výchovný proces, vede žáky k osvojování poznatků, poskytuje jim vědění, dovednosti a rozvíjí jejich schopnosti.

6.2 Kompetence učitele

6.2.1 Kompetence oborově předmětová

Učitel má osvojeny systematické znalosti ze svého předmětu, a to v rozsahu, který odpovídá potřebám odpovídající školy, dále je také schopen tyto znalosti transformovat do vzdělávacích obsahů daného vyučovacího předmětu a aplikovat je také v mezipředmětových vztazích a v neposlední řadě umí za použití moderních technologií vyhledávat a zpracovávat informace týkající se jeho aprobace.

6.2.2 Kompetence psychodidaktická

Učitel ovládá strategie učení a vyučování na škole, kde působí, umí vhodně využívat vyučovací prostředky a nástroje hodnocení, přičemž u obojího bere ohled na individuální zvláštnosti a potřeby žáků. Má přehled o vzdělávacích programech, dokáže s nimi pracovat

a podílet se na tvorbě kurikula konkrétní školy. Dále je schopen podporovat učení svých žáků prostřednictvím využití informačních a komunikačních technologií.

6.2.3 Kompetence pedagogická

Učitel rozumí procesům výchovy a dokáže je aplikovat i do své praxe, podporuje rozvoj kvalit svých žáků dle jejich individuálních potřeb, respektuje je a orientuje se v problematice výchovy a vzdělávání.

6.2.4 Kompetence diagnostická a intervenční

Učitel je schopen s ohledem na individuální zvláštnosti žáků aktivně používat metody pedagogické diagnostiky. Také je schopen za pomoci diagnostických technik zjistit sociální vztahy ve své třídě, rozpozná nadané žáky a žáky se specifickými vzdělávacími potřebami a umí přizpůsobit svou výuku jejich možnostem. Dále je schopen rozpoznat sociálně patologické projevy svých žáků, ke kterým patří šikana, týrání apod. a zároveň ví, jakým způsobem zjednat nápravu a jaká zavést preventivní opatření. Umí řešit výchovné problémy a zajistit si ve třídě kázeň.

6.2.5 Kompetence psychosociální a komunikativní

Učitel dokáže podporovat socializaci svých žáků, podílí se na utváření pozitivního klima ve své třídě, přičemž využívá svých znalostí sociálních vztahů mezi svými žáky. Je také schopen rozpoznat negativní sociální projevy ve třídě, zjednat nápravu či zajistit prevenci. Volí vhodné prostředky komunikace nejen se žáky, ale také s jejich zákonnými zástupci a v neposlední řadě také se svými kolegy.

6.2.6 Kompetence manažerská a normativní

Učitel zná zákony a normy, které se vztahují k jeho profesi, orientuje se ve vzdělávací politice státu, plně ovládá všechny administrativní činnosti, které je při výkonu této profese nezbytné provádět, je schopen si organizovat práci nejen během vyučování, ale i při mimo výukových aktivitách svých žáků, je schopen se podílet na tvorbě projektů, a to i těch, které vznikají ve spolupráci se zahraničními partnery školy.

6.2.7 Kompetence profesně a osobnostně kultivující

Učitel ovládá všeobecné znalosti z oblasti filosofie, kultury, politiky, práva a ekonomie, které využívá při svém působení na formování postojů a hodnot svých žáků. Ve své práci přihlíží k jejich individuálním vzdělávacím potřebám a jejich zájmům. Dodržuje pravidla učitelské etiky, má předpoklady pro spolupráci se svými kolegy, dále je schopen sebereflexe a vlastního hodnocení a dokáže vhodně reagovat na změny výchovně-vzdělávacích podmínek.

6.3 Organizace odborného výcviku

Výuka odborného výcviku probíhá v týdenních cyklech. Žáci jsou jeden týden na odborné výuce v dílnách a druhý týden mají teoretickou výuku v učebnách školy. Tyto cykly se pravidelně střídají podle sudých a lichých týdnů po celou dobu studia. Pro výuku odborného výcviku v dílnách platí Dílenský řád, který je součástí Školního řádu a ve kterém jsou stanoveny práva a povinnosti žáků a jsou v něm uvedeny i zakázané činnosti a členění pracovního dne.

6.3.1 Členění pracovního dne odborného výcviku

Žáci I. ročníku:

- 7.00 zahájení vyučovacího dne odborného výcviku
- 7.00 – 9.00 pracovní vyučování
- 9.00 – 9.15 přestávka
- 9.15 – 11.30 pracovní vyučování
- 11.30 – 11.45 přestávka
- 11.45 – 13.30 pracovní vyučování
- 13.30 ukončení vyučovacího dne odborného výcviku

Žáci II. A III. ročníku:

- 7.00 zahájení vyučovacího dne
- 7.00 – 9.00 pracovní vyučování
- 9.00 – 9.15 přestávka
- 9.15 – 11.30 pracovní vyučování
- 11.30 – 11.45 přestávka
- 11.45 – 14.30 pracovní vyučování
- 14.30 ukončení vyučovacího dne odborného výcviku

V odborném výcviku je v denní formě vzdělávání vyučovací jednotkou vyučovací den, který v I. ročníku nesmí být delší než 6 vyučovacích hodin, ve vyšších ročnících nesmí být delší než 7 vyučovacích hodin.

6.3.2 Bezpečnost a hygiena práce

Pod pojmem Bezpečnost a ochrana zdraví při práci rozumíme soubor všech opatření, která zajišťují že pracující neutrpí úraz a nebude pracovat za podmínek, které mohou dříve či později poškodit jeho zdraví. Pracující i organizace musí dodržovat všechny bezpečnostní zásady, pravidla a předpisy.

Kontrola a dozor nad BOZP:

- Vedoucí zaměstnanci
- Odborové orgány
- Státní dozor (ČÚBP)

BOZP ve vybraných školských předpisech:

Zákon č.262/2006 Sb., zákoník práce

Zákon č.561/2004 Sb., školský zákon

Vyhláška č.263/2007 Sb., dohled nad žáky

Vyhláška č.64/2005 Sb., o evidenci úrazů dětí, žáků a studentů

Vyhláška č.354/1991 Sb., organizace vzdělávací činnosti středních škol

Výchova k BOZP:

Pro jednotlivá pracoviště odborného výcviku příslušných oborů mají zpracovány normativy vybavení, které vycházejí z učebních osnov a mají charakter doporučení. Mají sloužit k postupnému doplňování učňovských pracovišť stroji, pracovními pomůckami a ostatním příslušenstvím. Nedílnou součástí všech pracovišť jsou dále prostředky požární ochrany, první pomoci a osobní ochranné pomůcky. Bezpečný a bezporuchový provoz dílen vyžaduje preventivní periodické prohlídky a opravy strojů a zařízení. Součástí pracoviště musí být také správně vybavená lékárnička první pomoci. Musí být umístěna tak, aby byla neustále dostupná.

Na všech pracovištích musí být žáci vedeni k čistotě a pořádku v průběhu celého pracovního dne. Žáci mohou konat odborný výcvik pouze na strojích, zařízeních a s takovými nástroji, které jsou konstruovány, vybaveny a dokonale udržovány tak, aby bylo zabráněno vzniku úrazu. Je nepřijatelné, aby žáci pracovali na strojích nedostatečně chráněných, špatně seřízených nebo na strojích, které nedovedou obsluhovat. Každé pracoviště určené k výuce žáků v odborném výcviku musí být před zahájením provozu a při změnách pracovních podmínek schváleno hygienikem a bezpečnostním technikem.

Na začátku učební doby musí být žáci prokazatelně seznámeni s problematikou BOZP a obsah vstupní instruktáže by měl být následující:

- Vysvětlení hlavních zásad péče o bezpečnost a ochranu zdraví při práci, které vyplývají ze zákonných ustanovení
- Seznámení s provozem podniku, charakterem a organizací práce
- Rozbor úrazovosti, využití statistických údajů, konkrétních příkladů a uvést hlavní zdroje a příčiny pracovních úrazů
- Prevence proti úrazům, zajištění podmínek bezpečné práce na pracovištích
- Hlavní zásady bezpečného zacházení s elektrickým zařízením a jeho obsluhou
- Bezpečnost vnitropodnikové dopravy a manipulace s materiálem
- Bezpečná obsluha strojů a výrobních zařízení
- Význam správné organizace práce a pracoviště z hlediska bezpečnosti práce
- Protipožární opatření

6.3.3 Didaktické zásady a principy v odborném výcviku

Didaktické zásady jsou základní obecná pravidla, směrnice a požadavky, kterými se řídí průběh a výsledky vzdělávacího procesu. Mají všeobecnou platnost pro všechny úrovně a stupně škol a pro všechny druhy vyučování. Usměrnují průběh a výsledky vyučovacího procesu. Ovlivňují obsah, organizační formy, prostředky a metody odborného výcviku v souladu s obecnými cíli vzdělávání a zákonitostmi procesu vytváření odborných vědomostí, dovedností a návyků. Základy tohoto systému didaktických zásad stanovil J. A. Komenský.

Přehled nejdůležitějších zásad:

- Zásada názornosti
- Zásada přiměřenosti
- Zásada soustavnosti a posloupnosti
- Zásada systematičnosti
- Zásada trvalosti
- Zásada motivace a uvědomělosti
- Zásada aktivity

6.3.4 Základní kroky tradičního učňovství

- Modelování, instruktáž – žák pozoruje učitele odborného výcviku
- Pomoc – učitel může obtížnou část opakovaně předvést, radí žákovi, uděluje doplňující pokyny
- Přenášení zodpovědnosti – učitel dává větší prostor žákovi
- Koučování – učitel zadává úkoly, kontroluje, povzbuzuje, hodnotí

Rozdíly mezi kognitivním učňovstvím a tradičním učňovským systémem:

- V tradičním systému jde především o viditelné dovednosti
V kognitivním učňovství jde zpravidla o neviditelné dovednosti, jakými jsou řešení problémů či rozvoj procesů myšlení

- V tradičním systému se převážná část praktické výuky odehrává v podmínkách, prostorách školy, které mohou být odlišné od reálných podmínek
V kognitivním učňovství je snaha realizovat výuku ve smysluplných kontextech a tedy v přirozených, reálných podmínkách
- Dovednosti osvojované v tradičním školství jsou většinou velice konkrétní
Dovednosti vytvářené v kognitivní škole vyžadují, aby je žáci byli schopni aplikovat v široké škále situací

System odborného výcviku je vžitý termín, pod kterým rozumíme způsob utřídění a rozčlenění učiva odborného výcviku na složky. Uspořádání učiva pak určuje postup jeho osvojování žáky pod vedením učitele odborného výcviku.

6.3.5 Systémové vztahy v odborném výcviku

Učivo v určitém směru a oboru vzdělání tvoří systém poznatků, vědomostí a dovedností. Strukturální pojetí výuky znamená vytváření obsahových prvků výuky neizolovaně, ale ve vzájemných souvislostech, strukturálních rámcích. Tento způsob vede k rozvoji odborného, technického myšlení a také k usnadnění paměti.

Makrosystém: předměty, skupiny předmětů, ročníky, směry

Mikrosystém: tematické celky, okruhy, předměty

Vztahy vnější: mezi systémem a okolím (vzdělávací program – trh práce)

Vztahy vnitřní: uvnitř systému (mezipředmětové vztahy, vnitřní předmětové vztahy)

6.3.6 Popis náplně práce v jednotlivých ročnících

První ročník se celý školní rok věnuje tzv. tradičnímu čalounění, které je specifické používanými materiály, jakými jsou africká tráva, juta, popruhy, pružiny, které se studenti učí vázat tradičními způsoby, jako jsou německá, anglická či francouzská vazba a které jsou zejména v zahraničním trhu žádané pro svoji hodnotu ruční práce. Dále se učí používat – hranový drát, různé druhy prošívacích a obšívacích stehů, jako jsou např. podsteh, obloučkový, obšívací, žebříčkový či skrytý steh, díky kterým se dosáhne požadovaného tvaru vyráběného kusu čalounění. Na prošívání a vázání se používají klasické motouzy, které nejsou silonové, a k přibíjení hřebíky, včetně ozdobných, případně se používají ozdobné šňůry, prýmky či paspule. Pneumatickou sponkovací pistolí BeA

začínají studenti používat ve druhém ročníku k modernímu, či tzv. novodobému čalounění. Názorný příklad životnosti těchto tradičních materiálů můžeme ocenit při návštěvě jakéhokoli zámku v České republice, kde i dnes, po dvou i více stoletích můžeme obdivovat nábytek tehdejších řemeslných mistrů, ať již čalounických nebo třeba také truhlářských, jelikož právě tyto dva obory jsou velmi provázány od dávné historie.

Druhý ročník se již učí pracovat s moderními elektrickými strojkami, s pneumatickými lisami, sponkovacími pistolemi a také se učí šít na šicích strojích. To vše samozřejmě s velkým důrazem kladeným na bezpečnost a ochranu zdraví při práci, což se eviduje v papírové, ale také v elektronické verzi a pokaždé je proto potřeba provést zápis o proškolení na konkrétní stroj či ruční elektrické nářadí. Dále se žáci učí značit dílce, vytvářet stříhové plány, spočítat spotřebu materiálu a číst technickou dokumentaci. Začínají pracovat na zakázkách, jejichž výběr se přizpůsobuje tematickému plánu a také možnostem studentů druhého ročníku, proto převážně pracují na čalounění židlí, jednoduchého nábytku, zahradního nábytku, výrobě knoflíků, šití potahů a povlaků na volné polštáře.

Třetí ročníky pak zautomatizovávají své pracovní návyky a správné technologické postupy na zakázkách, které se opět nabírají s ohledem na tematický plán, nicméně v tomto ročníku jsou již žáci schopni pod vedením pracovat téměř na každém čalouněném výrobku. Ve třetím ročníku se zajišťuje zakázka na renovaci historického kusu nábytku, čímž se nenásilnou formou připomenou zásady práce a výběr materiálů na tradiční čalounění a zároveň se tímto postupem zajišťuje také kompletnější příprava na závěrečné zkoušky.

6.4 Profesní pole učitele odborného výcviku

Úloha učitele ve výchovně vzdělávacím procesu nespočívá jen v navozování učebních situací, při kterých žáci získávají požadované vědomosti, dovednosti a zkušenosti, ale je mnohem širší. Učitel působí jako odborník, profesionál nejen ve svém oboru, ale také v didaktice, pedagogické psychologii a sociální psychologii. Měl by být ochoten se stále sebevzdělávat a působit také jako nositel pokrokových změn ve školství.

6.4.1 Požadavky na vzdělání učitele odborného výcviku

Středoškolské odborné vzdělání příslušného směru, pro výuku odborného výcviku musí být vyučen v oboru. Dále musí absolvovat pedagogické vzdělání – doplňující pedagogické studium či bakalářské studium učitelství praktického vyučování.

6.4.2 Požadavky na osobnost učitele odborného výcviku

- Odborná zdatnost – odborné vědomosti, dovednosti, zkušenosti, je třeba se neustále seznamovat s novinkami ve svém oboru
- Metodická obratnost – odvíjí se od nadání učitele, je podporována studiem
- Organizační schopnosti – dobrá organizace práce vytváří předpoklady k dosahování výchovných cílů
- Morální vlastnosti – trpělivost, zásadovost, rozvaha, rozhodnost, cílevědomost, spravedlnost, sebekritičnost, důslednost
- Vztah k žákům – přátelský, zájem o pracovní výsledky i jejich osobu, poskytnout pomoc a podporu
- Je plně způsobilý k právním úkonům
- Je bezúhonný
- Je zdravotně způsobilý

V oblasti didaktiky musí zajišťovat:

- Přípravu své výuky
- Realizaci výuky
- Řízení výuky a celé třídy
- Proces hodnocení, evaluace výsledků činnosti

Pro tuto roli je podstatná velmi vysoká odborná úroveň a značné profesní dovednosti

V oblasti pedagogické psychologie musí zvládnout:

- Vytvoření vhodného klimatu své třídy, výuky, praxe
- Zajištění potřebné kázně

Pro tuto roli je podstatná prosociální orientace, mnohostranné zaměření, přiměřené sebepojetí, integrita, určitý stupeň dominance.

V oblasti sociální psychologie musí zvládnout:

- Sociální vztahy – interakce – ve škole, třídě, na pracovišti
- Sociální dovednosti v síti interakce i jako součást profesních kompetencí

Učitel by měl neustále doplňovat své odborné vzdělání, sledovat nejnovější poznatky, trendy, používání nových technologií, nástrojů, pracovních postupů a v oblasti pedagogických dovedností by měl získávat všechny dostupné informace o nových postupech, vyměňovat si zkušenosti s jinými učiteli svého oboru a zajišťovat si tímto způsobem vyšší efektivitu svého pedagogického působení.

6.4.3 Další činnosti UOV

- Vedení předepsané pedagogické dokumentace
- Jednání s rodiči
- Práce v metodické komisi svého oboru
- Organizace výukového dne, přípravy
- Spolupráce s výchovným poradcem, třídním učitelem, poradcem pro sociálně patologické jevy
- Účast na odborných seminářích, výstavách či školeních
- Studium odborné literatury v oboru
- Podíl na tvorbě ŠVP příslušného oboru
- Profesní zkoušky

Vztah s ostatními učiteli by měl být profesionální, na bázi pozitivní komunikace a spolupráce, což samozřejmě platí i o vztahu učitelů odborného výcviku s učiteli odborných předmětů a dalšími učiteli a vychovateli. Důležitá je koordinace teoretické a praktické výuky, při které spolupracují učitelé teorie a praxe.

Vztah učitele odborného výcviku a vedoucího učitele odborného výcviku je vztah podřízeného k nadřízenému. Nadřízený celkově řídí a koordinuje výuku, kontroluje práci

a také výsledky práce jednotlivých učitelů. Jeho úkolem je také upevňovat kolektiv a spolupráci učitelů. Podřízený učitel se řídí jeho pokyny a je mu nápomocen.

6.5 Postavení učitele ve společnosti

Termínem učitel se označuje člověk, který vzdělává a vychovává děti, mládež nebo dospělé. Má za úkol pečovat o tělesný, rozumový a citový vývoj člověka. Profese učitele je proto profesí vztahovou. Během své práce přichází do styku s nadřízenými, kolegy, zákonnými zástupci a se svými žáky tráví převážnou část svého pracovního dne. Více než kde jinde zde tedy platí pravidlo, že učitel, který nezvládá sociální kontakt se svými žáky, nedokáže dobře učit, ani kdyby byl ve svém oboru velmi dobrým odborníkem a na druhou stranu také špatná znalost učiva nebo neschopnost učitele nejen srozumitelně, ale také poutavě zprostředkovat žákům odborné znalosti, zhoršuje sociální vztah žáků ke svému učiteli.

V souvislosti s všeobecným vnímáním této profese jsou však na učitele kladeny velmi vysoké nároky ať už ze strany státu, společnosti jako takové nebo konkrétně rodičů i žáků. V součtu těchto hledisek nám vychází, že učitel by měl disponovat veškerými odbornými znalostmi, měl by mimo své aprobace ovládat také administrativu, pedagogiku, didaktiku, psychologii, sociologii, měl by to být člověk celoživotně se sebevzdělávající, bezúhonný, časově flexibilní, tvořivý, který umí navodit zdravé klima své třídy s přístupem, který obsahuje mix jeho vlastností takovým způsobem, aby měl u žáků autoritu, ale zároveň nebyl jen striktně přísný, aby měl individuální a vstřícný přístup a oplýval nekonečnou energií a byl po všech stránkách dokonalý. S výše uvedeným je však velmi v rozporu společenské hodnocení této profese obecně a fakt, že společnost nedoceňuje práci učitele a negativně vnímá výhody tohoto povolání. Stačí vyslechnout diskuze z různých zdrojů, při kterých prázdniny a navyšování platů přebijí všechny ostatní argumenty a každodenní odváděnou práci, při které plní očekávání všech svých vztahových skupin.

Taková psychická zátěž je však velmi náročná pro oblast emoční. Dalšími hlavními zdroji stresu jsou například žáci se špatnými postoji k práci, žáci neustále vyrušující či rychlé změny vzdělávacích projektů a organizace školy, ne vždy dobré podmínky pro práci,

časový tlak či marnost osobních vyhlídek na zlepšení postavení učitele v naší společnosti. Dlouhodobé nezvládnutí stresu může obvykle vést ke zhoršení kvality výkonu, ke ztrátě motivace a uspokojení z odvedené práce. Psychická odolnost vůči stresu je velmi individuální, nicméně při dlouhodobém působení můžeme zcela jistě konstatovat, že i odolný jedinec může dospět k rozhodnutí ze školství odejít do jiné pracovní sféry, protože pokud tak neučiní, existuje pravděpodobnost, že se postupně dopracuje až k tzv. syndromu vyhoření.

Na straně druhé, být dobrým učitelem či učitelkou může znamenat chápat své zaměstnání jako poslání a vykonávat svou práci s vědomím této ohromné zodpovědnosti, protože to znamená být tím, kdo se velkou měrou podílí na výchově a také určuje kvalitu budoucích generací.

Je důležité si uvědomit, že ačkoliv je učitelství profesí, která má celou řadu specifických problémů, řadu z nich nelze vyřešit ze dne na den, je to otázka delšího časového vývoje a celé řady dílčích změn a že některé problémy se mohou efektivně odstranit pouze tehdy, přispěje-li k tomu celá společnost.

7 Případová studie

Škola: SOŠ Litvínov – Hamr, příspěvková organizace, ul. Mládežnická 236¹

7.1 Z historie

Škola je po celou svou historii spojena s výukou **tradičních krušnohorských řemesel a služeb**. Již v roce 1890 byla v horním Litvínově významná německá státní škola pro hračkářský průmysl, kterou navštěvovalo v té době 97 žáků. Od roku 1962 působí učiliště v Kopistech a odtud se stěhuje v roce 1974 do nové, současné budovy v Litvínově – Hamru. Základní učební obory obchodu, řemesel a služeb, zůstávají po celou dobu zachovány. Z SOU, spravovaného podnikem DEHOR, se škola v roce 1994 pod ministerstvem hospodářství mění na **Integrovanou střední školu s maturitami, učebními a nástavbovými obory**. Jako státní škola s právní subjektivitou spolupracuje s Úřadem práce a Hospodářskou komorou v Mostě a také partnerskou školou v SRN.

Dnes je Střední odborná škola krajskou příspěvkovou organizací a školné se nevybírání. V současné době se zde vzdělává cca 500 žáků oborů **Aranžér, Čalouník, Kadeřník, Krejčí, Prodavač, Truhlář, Tesař a Umělecký truhlář**. Ve vzdělávání je poté možno pokračovat nástavbovým studiem **Podnikání**, zakončeným maturitní zkouškou. Ve školním roce 2006/2007 byl nově otevřen maturitní obor **Operátor dřevařské a nábytkářské výroby** a konečně ve školním roce 2008/2009 byl otevřen obor **Grafický design**, dříve Propagační výtvarnictví – aranžování.

Komplexní péče o žáky zahrnuje možnost stravování v areálu školy, zájmové kroužky, možnost sportování ve dvou tělocvičnách a fitcentru, exkurze, zahraniční stáže, školní soutěže apod. V případě zájmu lze zajistit ubytování na internátu v Litvínově nebo v Mostě.

Za produktivní práci je žákům vyplácena odměna.

---

¹

<https://www.google.com/maps/place/Mládežnická+236,+Hamr,+435+42+Litvínov/@50.595307,13.583822,16z/data=!4m5!3m4!1s0x4709f44ce06c72ad:0x5d9c6db8cf4f626f!8m2!3d50.5953125!4d13.5838197?hl=en>

7.2 Učební plán

Jde o závazný dokument schválený Ministerstvem školství a tělovýchovy (MŠMT) ČR. Poskytuje základní informace o členění výchovně vzdělávacího procesu, jednotlivých vyučovacích předmětů a jeho obsahem jsou rovněž informace týkající se organizace školního roku, vč. informací o závěrečných zkouškách. Obsahuje informace o počtu a názvech vyučovacích předmětů, o počtu vyučovacích hodin v týdnu a během celého školního roku, jsou v něm uvedeny povinné i nepovinné předměty, stejně jako volitelné vyučovací předměty a slouží také jako podklad pro stanovení úvazku učitelů, rozvržení vyučovacích hodin, ale také provozní praxi a exkurze. Střední školy zpracovávají učební plán rámcově, podle konkrétních podmínek do všech ročníků a takto zpracovaný plán platí pro žáky po celou dobu studia. Zpracovaný učební plán je součástí povinné dokumentace školy.

7.3 Učební osnovy

Vymezují obsah a rozsah učiva, jeho začlenění do tematických celků v souladu s RVP a stanovují výchovně vzdělávací cíle jednotlivých předmětů. Učební osnovy tvoří spolu s učebním plánem základní pedagogickou normu pro práci škol. Vysvětlují cíl, pojetí, úkol, výchovnou stránku a návaznost předmětu, názorné pomůcky, zařazení předmětu v jednotlivých ročnících, mezipředmětové vztahy, otázky bezpečnosti práce a ochrany zdraví při práci, péče o životní prostředí, počet vyučovacích týdnů, hodinové dotace na výklad a opakování, hodinové dotace na zkoušení a exkurze. Učební osnovy rámcově stanovují rozsah vědomostí, dovedností a návyků pro příslušný vyučovací předmět. Dávají vyučujícímu základní směrnici pro pořadí výkladu a plánovaný postup v probírání učební látky podle tematických plánů, schválených ředitelem školy.

7.4 Tematické plány

Pedagog na základě platných pedagogických dokumentů rozpracuje učivo do tematických plánů, vždy pro konkrétní ročník a tento tematický plán schvaluje ředitel školy. Tematický plán, například praktického vyučování, je časovým rozvržením tematických celků do jednotlivých vyučovacích dnů. Před jejich vypracováním si musí učitelé odborného výcviku a učitelé odborných předmětů uvědomit, že učivo má na sebe věcně, ale také časově navazovat a být vzájemně provázáno. Dále se v tematických plánech bere v úvahu, v jakém časovém sledu budou studenti získávat nezbytné odborné vědomosti, dovednosti a návyky, jak dlouhý časový úsek budou optimálně potřebovat k nácviku a získávání dovedností, které budou plnit na cvičné i produktivní práci a vzájemné koordinaci jednotlivých tematických celků a témat v teoretickém i praktickém vyučování. Samozřejmostí je poté také rozvržení všech tematických celků a témat do celkové přípravy.

7.5 Obory²

Délka a forma studia: **3 roky, denní studium, kde se po týdnech střídá teorie s praxí**

Dosažený stupeň vzdělání: **Střední vzdělání s výučním listem**

7.5.1 Aranžér 66-52-H/01

Profil absolventa:

Jedná se o velmi kreativní výtvarný obor. V teoretické přípravě se žáci zaměřují na propagaci, písmo, odborné kreslení, dějiny umění a počítačovou grafiku. Odborný výcvik absolvují žáci ve dvou aranžovnách a fotoateliéru v budově školy. Ve vyšších ročnících jsou umístěni do reklamních agentur. Tento vztah je vzájemně smluvně upravena dodržování dohody a osnov je školou sledováno. Žáci a žákyně se pravidelně zúčastňují

---

²

<https://www.facebook.com/skolahamr/videos/538625146972123/UzpfSTewMDAwODAxNjcyNTI5OToyNDQyMjg4ODQ5MzgxNjQ5/>

kurzů floristiky a dalších výtvarných a kreativních workshopů. Velké úspěchy slaví žáci na výtvarných soutěžích. Tyto zajímavé aktivity přispívají k rozvoji jejich odborných dovedností a kontaktu s praxí.

Možnost uplatnění: Aranžuje výkladní skříně, upravuje prodejny. Provádí výzdobu expozic nebo výstav a dekoruje podle vlastních návrhů. Podílí se na výrobě dekoračních prostředků, zhotovuje poutače a sezónní dekorace. Zabývá se floristikou, převážně z přírodních materiálů. Pracuje především v oblasti propagace, obchodu a prodeje.

7.5.2 Čalouník 33-59-H/01

Profil absolventa:

Teoretická příprava ve škole je zaměřena především na zvládnutí předmětů Technologie, Materiálů, Výrobního zařízení a Odborného kreslení. Výuka je neustále obohacována nejnovějšími poznatky z oboru. Čalounické dílny jsou umístěny v areálu dílen truhlářských. Tím se obě profese vhodně doplňují a mohou tak lépe vyhovět veřejnosti i organizacím, pro které žáci provádějí čalounění nebo opravy nábytku. Z těchto různorodých zakázek žákům zůstává i odměna za produktivní práci. Škola je členem Společества čalouníků a dekorátérů, odkud čerpá své kontakty i nejnovější poznatky.

Možnost uplatnění: Vyrábí a opravuje čalouněný nábytek, renovuje historický čalouněný nábytek či pracuje v automobilovém průmyslu.

7.5.3 Kadeřník 69-51-H/01

Profil absolventa:

Teoretická příprava ve škole je založena na zvládnutí Materiálů, Technologie, Psychologie a Ekonomiky. Odborný výcvik je zajištěn dvěma způsoby. Ve třetím ročníku docházejí žáci na pracoviště soukromých provozoven, které zodpovídají za praktickou výuku, včetně závěrečných zkoušek. V prvním a druhém ročníku žáci navštěvují naše provozovny v areálu školy a své zázemí mají v nově zrekonstruovaných kadeřnických salonech v budově školy. Vysokou úroveň vybavení doplňují i moderní přípravky sponzorské firmy. Pravidelná školení zástupců předních kadeřnických firem jsou součástí výuky. Žáci vyšších ročníků zajišťují kadeřnické služby i pro veřejnost. Docházejí také již několik let

do domovů pro seniory a ústavů. Nejúspěšnější žáci prokazují pravidelně své schopnosti na celostátních soutěžích v Praze a regionálních přehlídkách. Zájem podnikatelů o naše absolventy je velký. Škola pokrývá svými absolventy tohoto atraktivního oboru velkou oblast mezi Ústím nad Labem, Prahou a Kadaní.

Co dělá a v čem se uplatní: Kromě úpravy vlasů se řada absolventů orientuje na poradenství z hlediska ošetření vlasů a návrhů módních účesů. Podnikatelský úspěch v oboru nestojí pouze na profesní zručnosti, ale také na schopnosti dobrého sociálního kontaktu, kultivovaného zevnějšku a vystupování.

7.5.4 Krejčí 31-58-H/01

Profil absolventa:

Jedná se o obor s poměrně značným nedostatkem kvalitních řemeslníků. Teoretická příprava ve škole je především zaměřena na zvládnutí Oděvní technologie, Materiálů, Strojů a zařízení a také Konstruování střihů oděvů a jejich modelování, kde se ve třetím ročníku učí základním znalostem počítačového programu Gerber Technology. Praxe probíhá ve dvou učebních dílnách, které jsou vybaveny jednojehlovými, dvoujehlovými, obnitkovacími, knoflíkovacími a dírkovacími stroji. Disponují také počítačem řízeným vyšivacím strojem. Střihárna je vybavena řezací pilou, střihárenským stolem a moderní žehlicí technikou. Vyšší ročníky šijí zakázky. Dále je nabízena možnost vyzkoušet si skutečnou praxi v oděvních či textilních podnicích v Mostě, Litvínově, Teplicích, Jirkově a Chomutově.

Uplatnění: Výroba oděvů

7.5.5 Prodavač 66-51-H/01

Profil absolventa:

V oboru prodavač se specializujeme na takové druhy zboží, které vyhovují místním obchodníkům. Žáci docházejí na odborný výcvik do prodejen v Litvínově, Mostě a Chomutově. Škola má několikaletou dobrou spolupráci se soukromými majiteli. Výuka je zajištěna smluvně a žáci za svou produktivní práci pobírají měsíční odměny.

V teoretické části se klade důraz na Obchodní provoz, Psychologii prodeje, Účetnictví, Aranžování a Administrativu prodeje.

V čem se uplatní: Kromě prodeje zboží je součástí práce prodavače poskytování nezbytných informací a dalšího poradenství spojeného s užíváním zboží, jeho předváděním a vyřizováním administrativních úkonů spojených s prodejní činností.

7.5.6 Tesař 36-64-H/01

Kvalitní tesař nemá mnoho problémů s uplatněním a působení v tomto oboru je rozhodně možné označit za perspektivní.

Možnosti uplatnění: Tesař se uplatní v dřevařských a stavebních firmách. Zhotovuje bednění, montuje a demontuje lešení, připravuje a montuje krovy, dřevostavby, provádí dřevěné obklady a podlahy, vyrábí jednoduché dřevěné konstrukce a sádkartonové konstrukce při opravách. Teoretická výuka probíhá ve škole, praktickou přípravou prochází žák od druhého ročníku na vybrané firmě.

7.5.7 Truhlář 33-56-H/01

Profil absolventa:

Teoretická příprava je založena na zvládnutí Materiálů, Technologie a je neustále obohacována o nejnovější poznatky z oboru. Odborný výcvik je zajištěn v dílnách v areálu školy. Tyto dvoupodlažní dílny jsou kompletně špičkově vybaveny a umožňují nejmodernější technologii výroby nábytku, čímž zajišťují vysokou úroveň výuky. Žáci vyšších ročníků vyrábějí na zakázku pro veřejnost a organizace a právě toto pedagogicky náročné propojení praxe s požadavky trhu zajišťuje žádanou kvalitu absolventů, která se setkává s velkým zájmem zaměstnavatelů. Týdenní stáže oboru truhlář v SRN umožní i získání zahraničních zkušeností. Certifikáty jsou uznávány na obou stranách hranice.

Škola pokrývá svými absolventy velkou část podkrušnohorské oblasti mezi Děčínem a Karlovými Vary.

Uplatnění: úkolem truhláře je výroba a opravy nábytku a dalších výrobků zhotovených převážně ze dřeva.

7.5.8 Umělecký truhlář a řezbář 82-51-H/02

Profil absolventa:

Teoretická příprava ve škole je založena na zvládnutí Materiálů. Technologie je obohacena dalšími předměty oproti klasickému truhlářskému oboru. Je to například výtvarná výchova, dějepis, dějiny umění a fotografování. Vzhledem k náročnosti tohoto uměleckého oboru je počet dětí ve skupině omezen na 7 žáků. Odborný výcvik probíhá stejně jako u oboru truhlář v budově dílen v areálu školy, nicméně žáci tohoto řemesla pracují ve specializované odborné dílně, která je vybavena kopírovací frézku firmy Costa. Výhodu mají žáci, kteří absolvovali LŠU nebo výtvarné kroužky, protože podmínkou pro přijetí je talentová zkouška. V celém regionu Krušnohoří je tento umělecký obor vyučován pouze na SOŠ v Litvínově – Hamru.

Uplatnění: Absolvent oboru umělecký truhlář se uplatní při strojní i ruční výrobě, při zhotovování replik nábytku a při opravách starožitného nábytku.

U všech výše jmenovaných oborů s výučním listem lze pokračovat dále v denním nástavbovém studiu Podnikání, které je ukončeno maturitní zkouškou. Tak je umožněno řemeslníkům samostatné podnikání, při znalostech účetnictví, administrativy, výpočetní techniky a základech práva.

Obory tesař a truhlář mají další možnost, jak získat maturitní vysvědčení a to nástupem do třetího ročníku oboru Operátor dřevařské a nábytkářské výroby.

7.6 Obory zakončené maturitní zkouškou

7.6.1 Operátor dřevařské a nábytkářské výroby 33-41-L/01

Délka a forma studia: 4 roky, denní studium

Profil a pracovní uplatnění absolventa:

Teoretická příprava ve škole je založena na zvládnutí Materiálů a Technologie. Odborný výcvik probíhá dva dny v týdnu v kompletně vybavených truhlářských dílnách v areálu školy. Tento obor je kombinací oboru učebního a maturitního. Žáci mají možnost získání certifikátů na týdenních stážích v SRN. Žáci získají uplatnění v technických funkcích a truhlářských provozovnách. Obor je koncipován na základě současné struktury dřevozpracujícího průmyslu s přihlédnutím k poptávce trhu. Vzdělávací program je široce profilovaný ve smyslu použitelnosti, poskytuje universální vzdělání pro kmenový obor Dřevařství. Absolvent získá vědomosti a dovednosti pro uplatnění a organizování výroby, kontrole výroby a programování truhlářských výrobních linek a zhotovování návrhů.

7.6.2 Grafický design 82-41-M/05

Délka a forma studia: 4 roky, denní studium

Profil absolventa:

Výtvarné nadání, kladný vztah ke kultuře, umění a designu jsou předpoklady, kterými se profiluje uchazeč o studium tohoto oboru. Podmínkou pro přijetí je absolvování talentové zkoušky. Součástí studia je zařazení předmětu Praktická cvičení do všech čtyř ročníků studia. Praktická cvičení propojují získané znalosti z odborných předmětů. Výuka odborných předmětů probíhá v dokonale vybavených podkrovních ateliérech v budově dílen areálu školy a pro třetí ročník i na smluvních pracovištích budoucích zaměstnavatelů. Škola organizuje odborné workshopy, žáci navštěvují odborné výstavy, spolupracují s profesionálními grafickými studií, učitelé pomáhají v zajištění konzultací s vysokými školami.

Uplatnění: V různých oblastech propagace, reklamy, grafického, reklamního či produktového designu. Dále grafika, ilustrace, volná kresba, malba, fotografie, počítačová grafika, PR oddělení firem a institucí, v nakladatelstvích či v redakcích novin a časopisů. Úspěšný absolvent má možnost pokračovat v dalším vzdělávání na VŠ uměleckého směru.

7.6.3 Podnikání 64-41-L/51

Délka a forma studia: 2 roky, denní studium

Profil a pracovní uplatnění: – Je určen pro úspěšné absolventy tříletých učebních oborů denního studia. Absolvent je připraven na dráhu podnikatele, majitele firmy či společnosti. Získává tedy znalosti převážně z oblasti ekonomické a administrativní a zvyšuje si zároveň i úroveň již získaného vzdělání. Důraz je kladen i na jazykové komunikativní dovednosti. Úspěšní absolventi se mohou také dále ucházet o studium na vysokých školách.

7.7 Kurzy

7.7.1 Pracovní kvalifikace Truhlář

Vzdělávání dospělých pro pracovní kvalifikaci Truhlář a Operátor obráběcích center v nábytkářské výrobě podle zákona č.179/2006 Sb. o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání.

Vhodné pro zájemce, kteří potřebují nebo chtějí ovládat CNC gravírovací frézu.

7.7.2 Truhlářská zájmová činnost

Vzdělávání dospělých – zájmová činnost, truhlářské kurzy pro radost a potěšení těm, kteří mají rádi práci se dřevem. V kurzech je možno realizovat a rozvíjet své zájmy nebo i doplnit svou pracovní kvalifikaci.

7.7.3 Kreativní čalounění – zájmová činnost

Vzdělávání dospělých – zájmová činnost, určeno těm, kteří chtějí získat základní zkušenosti v oboru Čalouník, mají o tento obor zájem či se chtějí něčemu novému naučit nebo také těm, kteří chtějí své vědomosti a dovednosti rozšířit.

7.7.4 Práce s počítačem

Je určen pro pokročilé i začátečníky.

7.8 Projekty a partnerství

7.8.1 Euroregion v Krušnohoří

Tyto projekty jsou podpořeny z rozpočtu Evropské Unie prostřednictvím programu Cíl3/Ziel3 Euroregionu Krušnohoří a z vedlejší činnosti školy.

Žáci uchovávají tradiční řemesla – učitelé a žáci připravili během jednoho roku trvání projektu ukázky dobových řemeslných činností, doprovodili je historickými souvislostmi, technologickou dokumentací a fotogalerií. K těmto výrobkům pořídili výukový materiál v česko-německé verzi. Truhláři vyrobili sekretář zdobený původní technikou chebské intarzie, aranžérky se věnovaly tradiční velikonoční výzdobě v Krušnohoří, krejčí zhotovili kolekci historických kabelek a výrobků z modrotisku, čalouníci restaurovali dobové pohovky tradičními řemeslnými technikami, kadeřníci připomněli původní vlásenkářskou výrobu paruk i dobové kadeřnické pomůcky. Všechny ukázkové výrobky se staly unikátními pomůckami pro školu i německé partnery v SWA Chemnitz a Sorzig, u kterých žáci pobývali na dvoutýdenních stážích.

Pokračování v tradicích – německo-česká truhlářská dílna: záměrem bylo přenesení tradičních truhlářských řemeslných technik do výuky ve školách a spolcích. Žáci a učitelé oboru Umělecký truhlář si prohloubili během pobytu v Muldentalerském spolku intarzií své dovednosti a poznali truhlářskou výrobu ve Středním Sasku. V rámci projektu se uskutečnily také tři jednodenní výměnné truhlářské workshopy. Výsledky svého umění představili žáci na výstavách v ČR, Sasku a Rakousku.

15 let s Euroregionem Krušnohoří: Projekt shrnul patnáctileté období spolupráce tří subjektů, SOŠ Litvínov – Hamr, Euroregion Krušnohoří a SWA Chemnitz. V průběhu spolupráce se na některých projektech spolupodílela i Charita Most. Proběhla také výměna žáků SOŠ Litvínov – Hamr, oboru Grafický design a SWA Chemnitz obor Multimédia. Žáci obou škol navštívili Design Block Praha – výstavu tematicky zaměřenou pro obor Grafický design. Pomyslnou tečkou pak byla akce Světelný design, dvoudenní workshop žáků i učitelů obou škol a odborníků, kteří předvedli praktické využití světla ve vazbě

pro design, prostorové využití v divadle. Při noční procházce Mostem předvedli také nasvícení prostorů a světelné efekty v městské zástavbě.

7.8.2 KEA

V rámci partnerství školy se Saskem a Bulharskem v třístranném projektu EU – ESF se vystříдалo několik desítek mladých lidí v partnerských zemích na odborných stážích. Ve spolupráci s Úřady práce a Hospodářskými komorami partnerských zemí si zvýšili svoje odborné, jazykové i sociální kompetence.

7.8.3 SROP

Byla pořízena číslicově řízena truhlářská frézka a zmodernizovány dvě počítačové učebny. Dále byly zorganizovány kurzy pro dospělé a školení pro truhlářské organizace.

7.8.4 KVALITA 1

Projekt NÚOV pro jednotné zadání závěrečných zkoušek učebních oborů. Pro obor Umělecký truhlář je SOŠ Litvínov – Hamr jednou z řešitelských škol, které jednotné zadání pro ostatní školy připravily. V oboru Krejčí pracovali jako ověřovatelé, nejzodpovědnější úkol však připadl v oboru Truhlář, kde je tým učitelů jak garantem, tak i gestorem za celou ČR. Se třemi dalšími školami vytvořili zásobník otázek, které na celostátním semináři všem školám ČR také prezentovali a následně také vyhodnotili celé závěrečné zkoušky monitorovací zprávou pro NÚOV.

7.8.5 UNIV 2 Kraje

Uznávání výsledků neformálního vzdělávání a informálního učení v sítích škol, poskytujících vzdělávací služby dospělým. Byly vytvořeny vzdělávací programy pro uznávání vzdělávání a jeho dosažení. Výuka dospělých v programech kadeřník a truhlář byla v praxi ověřena. V Ústeckém kraji vzniklo Centrum uznávání a celoživotního učení Ústeckého kraje, o.p.s.

7.8.6 NSK

Národní soustava kvalifikací. Tvorba vzdělávacích standardů pracovníky NÚOV. Naše škola je díky zkušenostem zvolena pro obory Aranžér, Krejčí, Truhlář, Čalouník a Kadeřník za oponenta. Škola pracovala na hodnocení a doplnění standardů.

7.8.7 Leonardo Res Integra

Pro příjemce v Holandsku jsme byli spolu se školami v Anglii, Řecku a Dánsku partnery v hledání cest k omezení předčasných odchodů žáků ze škol a záškoláctví. Spolupráce spočívala ve vzájemných návštěvách partnerských škol a předávání zkušeností.

7.8.8 Tesařova stezka

Žáci oboru truhlář pomáhali v roli partnerské školy při obnově naučné Tesařovi stezky. Partnerství tvoří Střední škola EDUCHEM a města Litvínov a Meziboří. V rámci projektu postupně dochází k obnově informačních tabulí a laviček naučné stezky.

7.8.9 Erasmus+

Obsahem a cílem stáže projektu s názvem „Jedeme na zkušenou“ byla výroba dvojitého špaletového okna. Odborný výcvik v délce deseti pracovních dnů probíhal v prostorách školy slovenského partnera. Výstupem stáže byl tedy model dvojitého okna. Samostatná práce každého žáka byla partnerem bodově ohodnocena. Školy si pro tento účel nastavily v rámci systému ECVET jednotku výsledků učení s názvem výroba dvojitého okna. Všichni žáci prošli závěrečným hodnocením úspěšně a získali formální uznání v podobě certifikátu Europass Mobilita.

8 Příprava na vyučovací den odborného výcviku

Obor: Čalouník 33-59-H/01

Předmět: Odborný výcvik

Tematický celek: Ruční zpracování materiálů

Téma: Popruhování

Obsah tématu: Rozdělení popruhů

Způsoby přibíjení textilních popruhů

Cíl tématu: Pochopení a osvojení teorie technologického postupu při výrobě popruhového výpletu

Organizační forma: Vyučovací den

Mezipředmětové vztahy: Technologie

Materiály

Výrobní zařízení

Odborné kreslení

Vědomosti a dovednosti, na které se bude navazovat: Skladování, výběr a použití vhodných materiálů, způsob rozměřování rámečku

Vědomosti a dovednosti očekávané: Žáci se seznámí se správným technologickým postupem při výrobě popruhového výpletu a budou si jej postupně prakticky osvojovat

Otázky: Použití popruhů v čalounické výrobě

Způsoby rozměření rámu

Učební pomůcky: učebnice technologie, obrázky technologického postupu, 3 ukázkové výrobky se třemi způsoby popruhování

Náradí: Žáci vyjmenují potřebné pomůcky a náradí, se kterými byli seznámeni v rámci mezipředmětových vztahů v hodině Technologie pomocí obrázkové prezentace – Dřevěný

metr, obyčejná tužka, kladivo, napínač popruhů, kozí nožka, štípací kleště (každý žák má po dobu výuky odborného výcviku k dispozici vybavenou skříňku s náradím)

Potřebný materiál: Zhotovený cvičný rámeček, popruhy, hřebíky

Časové rozdělení:

7.00 – Nástup, docházka, ustrojení žáků, ochranné pracovní prostředky

7.10 – 7.15 Seznámení žáků s cílem vyučovacího dne

7.15 – 7.25 Kontrolní opakovací otázky z výuky předešlého dne, týkající se správného rozměření cvičného rámečku = reproduktivní metoda

7.25 – 7.55 Seznámení žáků s obsahem tématu

- **Význam popruhování** – Popruhování tvoří nosný podklad pevného čalounění, které je nejrozšířenějším a má čistě funkční význam. Musí být proto především pevné, ale do určité míry i pružné.
- **Rozdělení a typy popruhování**
  - vrchní** = popruhy se připevňují na vrchní plochu rámu. Používá se nejvíce jako základ volných polštářů nebo pro vytvoření vysokého čalounění s pružinami. Popruhy se vypínají
  - spodní** = používá se výhradně k vytvoření prostoru pro umístění pružin. Je velmi vhodné tam, kde jsou rámy a luby kostry povrchově upravené např. řezbou. Popruhy se přibíjejí volně, aby se jejich mírným prověšením získal další prostor pro konstrukci čalounění
  - vnitřní** = používá se ve všech případech, kdy nelze použít vrchní ani spodní popruhování, jako např. u slohového nábytku
- **Způsoby křížení popruhů** = podle počtu popruhů v místě jejich křížení rozeznáváme křížení jednoduché, zdvojené a dvojitě

7.55 – 8.10 Zápis do pracovních sešitů

8.10 – 8.40 Ukázka tří cvičných rámečků s různými styly popruhování, přiřazování správného vzorku ke správnému typu popruhového výpletu.

8.40 – 9.00 Rozdání potřebného materiálu ze skladu materiálu, dále klíčků od skříněk s nářadím a každý obdrží cvičný rámeček na své pracovní místo

9.00 – 9.15 Přestávka

9.15 – 9.30 Demontrace správného způsobu přibíjení vrchního způsobu popruhování na předem rozměřený rámeček, upozornění na sledovaná kritéria, jakými jsou např. žádoucí umístění, rozestupy a počet hřebíků, nutnost založit konec popruhu 2x nahoru, aby byl začištěný a netřepil se. Důraz je kladen na správnou volbu nářadí při jednotlivých operacích a dodržování zásad BOZP při celém technologickém postupu

9.30 – 11.30 Nácvik přibíjení popruhového výpletu. Zároveň probíhá neustálá kontrola správnosti postupu učitelem odborného výcviku, opakovaná instruktáž v případě potřeby a individuální rady jednotlivým žákům

11.30 – 11.45 Přestávka

11.45 – 12.15 pokračování v nácviku

12.15 – 13.00 Zhodnocení pracovního dne, upozornění na nejčastější chyby, udělení slovní pochvaly, naplnění cílů

13.00 – 13.30 Úklid dílen

13.30 Nástup a odchod do šaten

9 Úvaha o vlastním studiu

Svou úvahu bych chtěla začít informací, že jsem byla z těch dětí, které nemají ve svých patnácti letech skoro nejmenší tušení, čím by chtěly být. Tedy abych byla úplně přesná, měla jsem od mala takovou představu, že bych chtěla pomáhat lidem, a profese lékařky se mi zdála pro splnění tohoto snu ideální, s přihlédnutím ke skutečnosti, že jsem neomdlávala při pohledu na krev, nevadilo mi, když mi někdo koukal tzv. přes ruce, představa záchrany lidského života mi přišla více než šlechtná a po pracovní stránce naplňující a navíc jsem si libovala při čtení příbalových letáků různých léčiv. Zvážila jsem také své povahové vlastnosti, nad kterými dodnes převažuje klidná a rozvážná povaha, a po zralé úvaze přiměřené mému tehdejšímu věku jsem dospěla k názoru, že chirurgie bude opravdu tou správnou volbou, a že studium na Karlově univerzitě mne nemine. Jak už to tak bývá, osud se mnou měl poněkud rozdílné plány. V té pro mne tolik rozhodující době se maminka rozváděla, nejmladší sestra byla dvouletá a prostřední mentálně postižená, poškozená při porodu, vyžadovala permanentní péči. Bylo mi vysvětleno, že si nemůžeme dovolit má studia v Praze a veškeré výdaje se studiem, bydlením a stravou spojené. Byla jsem jako dítě vlivem okolností velmi samostatná, s ohledem na dlouhodobou a neměnnou situaci v rodině. Přijala jsem tedy i tuto informaci jako jedinou možnou a dále jsem se myšlenkami o hledání různých jiných cest nezabývala. Nicméně jsem si nějak zapomněla připravit plán B, takže jsem opravdu absolutně nevěděla, na kterou místní školu poslat svou přihlášku. A nevěděla jsem to tak dlouho, až byly všechny pozice obsazené. Moji spolužáci už měli doma dopisy s informacemi o přijetí a já dostávala odpovědi, že jsem nepřijata z důvodu plného počtu uchazečů. Tak se stalo, že jsem nastoupila do prvního ročníku učebního oboru Švadlena, na tehdy SOU Hamr, nyní SOŠ Litvínov – Hamr. Mimochodem školu, na které dnes jako učitelka odborného výcviku pro obor Čalouník také působím. Po absolvování prvního ročníku jsem s jistotou věděla, že švadlenou být nechci, šla jsem se tedy zeptat vedení školy, jestli jsou nějaké možnosti přestoupit na jiný obor. Bylo mi řečeno, že vzhledem k podobnosti odborných předmětů, bych mohla po absolvování rozdílových zkoušek, přestoupit na čalounici. Byla jsem rozhodnutá v tom okamžiku, co mi bezprostředně po sdělení informací proběhla hlavou vzpomínka na třídu švadlen, plnou jen dívek.

Rozdílové zkoušky jsem absolvovala a do druhého ročníku jsem přestoupila k čalouníkům. Musím říci, že to byly moje nejkrásnější školní léta a konkrétně na odborný výcvik do dílen jsem chodila velmi ráda. Mimochodem, má tehdejší paní mistrová je mou nynější kolegyní. Zde tedy startuje úplný počátek mé dnešní profese. Po vyučení jsem nastoupila jako čalounice do kožedělného družstva Snaha Teplice, kde jsem působila jeden rok. Poté jsem vystřídala pár zaměstnání a přišla jsem na to, že by bylo žádoucí doplnit si vzdělání a proto jsem podala přihlášku na dálkové studium na střední školu, kam jsem 4 roky dojížděla a studovala zároveň při péči o první dcerku. Rok a půl po narození druhé dcerky přišla pracovní nabídka, o které jsem se již zmínila na jiném místě této práce. Zároveň s touto nabídkou však přišla nutnost absolvovat pedagogické vzdělání, proto jsem začala studovat na UJEP v Ústí nad Labem doplňující pedagogické studium. Po jeho úspěšném absolvování, jsem si myslela, že tímto mám své životní studia završena. I tato má domněnka se však ukázala mylnou, protože při mé každodenní práci jsem nabývala dojmu, že bych mohla, a vlastně i chtěla, být lepší učitelkou, že bych své vzdělání chtěla ještě rozšířit a eliminovat tímto způsobem pochyby, které jsem o sobě jako o pedagogovi měla. Šla jsem v té době za vedením školy, kde mi bylo paní ředitelkou, k mému překvapení sděleno, že nejen, že tento nápad nevítá, ale je pro ni překážkou a že v této chvíli mám úplné a také požadované vzdělání pro výkon mé profese a nechápe tedy mé důvody...A právě v tom období zasáhl naposledy osud. Procházela jsem rozvodovým řízením, které bylo všechno možné, jen ne kultivovaná dohoda dvou lidí, kteří spolu strávili 20 společných let. Tehdy jsem se rozhodla, že jestli mám toto ve zdraví vydržet, že musím ujíždět někam do klidu. V té chvíli se vrátila myšlenka na studium a také neodbytný pocit, že jestli si mám ještě někdy splnit sen o mne a Karlově Univerzitě, že je toto skvělá příležitost. Podala jsem přihlášku, úspěšně absolvovala přijímací řízení a v této chvíli píši bakalářskou práci.

Když se dnes zpětně podívám na všechna svá studia, chtělo by se mi konstatovat, že jsem je všechny absolvovala tak nějak složitou a původně vlastně neplánovanou cestou. Na počátku mého pracovního života by mne vůbec nenapadlo, čím se budu živit a kam mne všechny ty životní křižovatky zavedou. Dovedly mne k profesi, kterou vykonávám ráda a práce s touto tak komplikovanou a zároveň citlivou věkovou skupinou mne vážně baví.

10 Soupis použité literatury a pramenů

- RAMBOUSEK, Vladimír. *Vybrané kapitoly z didaktiky a psychodidaktiky*. V Praze: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2014. ISBN 978-80-7290-671-0.
- FJODOROVÁ, O. F. *Didaktika odborného výcviku*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1978. Pedagogická teorie a praxe.
- DRÁPELA, Jindřich a Helena PROKOPOVÁ. *Čalounická technologie pro 1. a 2. ročník učebního oboru čalouník-čalounice*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1984. Učebnice pro střední školy (Státní pedagogické nakladatelství).
- KRESSA, František. *Čalounické materiály pro 1. až 3. ročník SOU, učební obor čalouník (čalounice)*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1984. Učebnice pro střední školy (Státní pedagogické nakladatelství).
- JANÍČEK, František. *Stroje a zařízení pro 2. ročník SOU, učební obor čalouník (čalounice)*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985. Učebnice pro střední školy.
- DLABAL, Stanislav. *Nábytkové umění: vybrané kapitoly z historie*. Praha: Grada, 2000. Stavitel. ISBN 80-7169-655-2.
- DRÁPELA, Jindřich, Helena PROKOPOVÁ a František KRESSA. *Výroba čalouněného nábytku*. Praha: Státní nakladatelství technické literatury, 1987
- KOSÍKOVÁ, Věra. *Psychologie ve vzdělávání a její psychodidaktické aspekty*. Praha: Grada, 2011. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-2433-1.

Webové zdroje:

<https://www.citacepro.com>

<http://www.narodnikvalifikace.cz/>

<http://www.skolahamr.cz/>

<https://www.jaktak.cz/jak-napsat-esej-rady.html>

<https://www.obsahova-agentura.cz/blog/jak-psat-pripadove-studie>

[https://wikisofia.cz/wiki/Analýza pracovní činnosti -
_východiska a cíle analýzy práce, zaměření této analýzy a význam profesiografické metody.](https://wikisofia.cz/wiki/Analýza_pracovní_činnosti_-_východiska_a_cíle_analýzy_práce,_zaměření_této_analýzy_a_význam_profesiografické_metody)

<http://svoboda.kvalitne.cz/Konspekt.htm>